

Фиқҳ дарслари (132-дарс). Исломда шахсий озодалик (иккинчи мақола)

14:30 / 15.04.2021 4409

هَلْ لَعْذُلَلَا إِلَّا مُكْيَبَنْ مُكَمَّلَعْ دَقْ هَلْ لَيْقُونَعْ لَلَا يِصَرَنْ أَمْلَسْ نَعْ
لَبْ قَتْسَنْ نَنْ أَنْأَهَنْ دَقَلْ هَلْ جَأْ لَاقَفَةَ ارْخَلَا إِتَحِيَشْ لُكَمَّلَسَوْ
لَقَأْبَ يِجَنْتَسَنْ نَأْ وَأَنْيَمْيَلَابَ يِجَنْتَسَنْ نَأْ وَأَلْوَبَ وَأَطَاعَلَهَلْ بَقْلَا
آلِإِسْمَحْلَا هَأَوَرِمْ طَاعَبَ وَأَعِيَحَرَبَ يِجَنْتَسَنْ نَأْ وَأَرَاجَحَلَهَلَثَالَثَنَمَ
يِرَاحُبْلَا.

Салмон розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«У кишига: «Набийингиз сизларга ҳамма нарсани, ҳатто қандай қазои ҳожат қилишни ҳам ўргатди», дейилди.

У киши:

«Тўғри. Батаҳқиқ, у зот бизни қазои ҳожат қилганимизда ёки бавл қилганимизда қиблага қарашимиздан, ўнг қўл билан истинжо қилишимиздан ёки учтадан кам тош билан истинжо қилишимиздан ёки чиқинди ва суяқ билан истинжо қилишимиздан наҳий қилганлар», деди».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

Сўнг уни ювиш одобдир.

بَلْ أَقْتُنَعُ هُلْلَا يَصِرَّ كُلَّ أَمْنَبْ سَنَأْ نَعْ يَقْهُيَبْ لَأْ وُكَاحْ لَأْ وَجَامْ نُبَا يَوْرَهْ يَلْعَهْ لَلْلَا يَلْصَنْ لَلْلَا لُوسَرَلَأْقَرْ، زَدَ دَيْجَ جَجَ جَرْتَلَرَنَهَيَالِهَنَأْ أَمَافِ رُوْهُطَلَا يَفْ مُكْيَلَعَ يَنْثَأَدَقَهَلَلَا نَإِ رَاصَنَأَلَا رَشْعَمَأَيْ» يَمْلَسَوْ يَجْنَتْسَنَوْ يَبَانَجْلَأِ نَمْلَسَتْغَنَوْ يَأَلَلَصَنَلَأْصَوَتَنَ: أَولَأَقْ «مُكْرُوْهُطَهْ وُمُكْيَلَعَهَفَهَكَادَهَفَ» يَلْأَقَهَأَمْلَابَ.

Ибн Можа, Ҳоким ва Байҳақий Анас ибн Молик розияллоҳу анхудан ривоят қиласидилар:

«Унда покланишни севадиган кишилар бор. Аллоҳ эса покланувчиларни севадир», ояти нозил бўлганда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Эй Ансорийлар жамоаси! Аллоҳ сизларни покликда мақтади. Сизнинг поклигингиз нимадир?» дедилар.

«Намозга таҳорат қиласиз. Жанобатдан ғусл қиласиз. Сув ила истинжо қиласиз», дейишди.

«Мана шу экан-да! Уни маҳкам тутиңгиз!» дедилар».

Агар у маҳраждан бир дирҳамдан кўпроқ тарқалган бўлса, ундан истинжо қилиш вожибдир.

Чунки бир дирҳам афв қилинган миқдордир. Ундан зиёдидан покланиш, албатта, вожиб бўлади.

Қўлини ювгандан кейин маҳражини муболаға ила бўшаштирган ҳолда, бармоқларининг ич тарафи ила уни ювади.

Маҳраждаги нажасни ювишдан олдин қўлни ювиш у тозаланиш асбоби бўлганидандир. Маҳражни бўшаштириш ила унинг ҳамма жойларидаги нажосатни ювиш осонлаштирилади.

Кейин қўлни ювади.

Шунда қўлга теккан нажосат ва ноқулай ҳидлар кетади.

Халода қиблага қараш ёки унга ортини қилиш макруҳдир.

Охирги жумладаги ҳукмни фуқаҳоларимиз қуийдаги ва шунга ўхшаш бошқа далиллардан олганлар:

هَيَلَعْهَلَلَا يَلْصَنْ لَرَنَعْ، هُنَعْ هُلْلَا يَصِرَّ يَرَاصَنَأَلَا بَوْيَأَيَبَأْ نَعْ أَوْلَوْيَأَلَوْ يَأَلَلَبَقْ لَرَلَبَقْ تَسَيْ أَلَفَ طَئَأَعْلَا مُكْدَحَأَيَتَأْ أَذَإِ» يَلْأَقَهَأَمْلَابَ

ٌرَاحُبْ لِأُورْ . اُوبَرْ وَ أُوقَرْشُ زَهَطٌ

Абу Айюб Ансорий розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам:

«Бирортангиз қазои ҳожатга борса, қиблага юзланмасин ва унга орқасини ҳам қилмасин. Шарққа ёки ғарбга қаранглар», дедилар».

Бухорий ривоят қилган.

**هَلْعَهْ لِلِإِلَهِ لِلِسَنِ رَأَقْ لِلِأَقْنَعْ لِلِرَيْرِهِ يَبْنَعْ
طَائِغْ لِلِمُكْدَحَأْ إِتَّأْذِفْ مُكْمَلْعَأْ دَلْأَوْلَأَ لِزَنَمَبْ كَلْ أَنَّا إِمَّنْإِنْ
هَأَوْرْ . وَنِيمَيْبْ بَطْسَيْ أَلَّوَأَرْبَدْسَيْ أَلَّوَأَلْبَقْ لِلْبَقْتَسَيْ أَلَّفَ
دُوَادْ وُبَأْ**

Абу Ҳурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

«Мен сизларга худди отанинг ўрнидаман, сизларга таълим бераман. Бирортангиз қазои ҳожатга борса, қиблага юзланмасин, унга орқасини ҳам қилмасин, ўнг қўли билан покланмасин», дедилар».

Абу Довуд ривоят қилган.

Демак, қиблага қараб ҳам, қиблага орқасини қилиб ҳам қазои ҳожат қилмаслик керак экан.

Ҳадисдаги «шарққа ёки ғарбга қаранглар», деган гап Мадинаи Мунаввара аҳлига айтилган. Улар шарққа ёки ғарбга қарасалар, қибла ён томонларида қолади. Лекин бошқа жойларда қибла шарқ ёки ғарб томонда бўлиши мумкин. Бу гап уларга тегишли бўлмайди. Улар қиблага қараб ёки ортларини қилиб қазои ҳожат қилмасликлари зарурлигидан, шарқ ёки ғарбга қарамасликлари керак бўлади.

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг юқоридаги гаплари Ислом дини хало одоби масалаларига жиддий эътибор берганидан далолат беради. Аввал айтганимиздек, инсоният тарихида биринчи бўлиб Ислом бу ишларни тартибга солишни бошлаган.

Масала жиддийлигидан Ислом шариатининг иккинчи масдари бўлмиш Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг суннатларида бу ишга алоҳида эътибор берилган. Энг мўътабар ҳадис, фикҳ ва одоб китобларида

албатта «Хало одоблари» номли боб бўлади.

(Тамом)

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди